

32001L0065

L 283/28

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

27.10.2001.

DIREKTIVA 2001/65/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 27. rujna 2001.****o izmjeni direktiva 78/660/EEZ, 83/349/EEZ i 86/635/EEZ u vezi s pravilima vrednovanja za godišnje financijske i konsolidirane financijske izvještaje određenih vrsta trgovačkih društava, kao i banaka i drugih financijskih institucija**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 44. stavak 2. točku (g),

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Članak 32. Četvrte direktive Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. o godišnjim financijskim izvještajima za određene vrste trgovačkih društava ⁽⁴⁾ zahtijeva da stavke prikazane u godišnjim izvještajima budu vrednovane na temelju načela nabavne cijene ili troška proizvodnje.
- (2) Članak 33. Direktive 78/660/EEZ ovlašćuje države članice da dopuste ili zahtijevaju od trgovačkih društava da revaloriziraju neku imovinu po zamjenskom trošku ili da primijene druge metode koje uzimaju u obzir učinke inflacije na stavke prikazane u godišnjim financijskim izvještajima.
- (3) Članak 29. Sedme direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. o konsolidiranim financijskim izvještajima ⁽⁵⁾ zahtijeva da se aktiva i pasiva uključene u konsolidirane financijske izvještaje vrednuju u skladu s člancima 31. do 42. i člankom 60. Direktive 78/660/EEZ.
- (4) Članak 1. Direktive Vijeća 86/635/EEZ od 8. prosinca 1986. o godišnjim financijskim i konsolidiranim financijskim izvještajima banaka i drugih financijskih institucija ⁽⁶⁾ zahtijeva da se aktiva i pasiva vrednuje u skladu s člancima 31. do 42. Direktive 78/660/EEZ, osim ako Direktiva 86/635/EEZ ne predviđa drukčije.
- (5) Godišnji financijski i konsolidirani izvještaji osiguravajućih društava pripremaju se u skladu s Direktivom Vijeća 91/674/EEZ od 19. prosinca 1991. o godišnjim

financijskim i konsolidiranim financijskim izvještajima osiguravajućih društava ⁽⁷⁾. Izmjene Direktiva 78/660/EEZ i 83/349/EEZ ne odnose se na odredbe Direktive 91/674/EEZ, ali Komisija može iznijeti slične prijedloge za izmjene te Direktive nakon konzultacija s nadležnim savjetodavnim odborom.

- (6) Dinamična priroda međunarodnih financijskih tržišta rezultirala je širokom upotrebom ne samo tradicionalnih primarnih financijskih instrumenata kao što su dionice i obveznice, već i raznih drugih oblika izvedenih financijskih instrumenata kao što su ročnice, opcije, terminski ugovori i *swapovi*.
- (7) Vodeći stručnjaci za određivanje računovodstvenih standarda u svijetu napuštaju povijesni model troškova za iskazivanje vrijednosti tih financijskih instrumenata i idu prema modelu računovodstva temeljenog na fer vrijednosti.
- (8) Komunikacijom Komisije o usklađivanju računovodstva: nova strategija spram međunarodnog usklađivanja traženo je od Europske unije da radi na održavanju usklađenosti računovodstvenih direktiva Zajednice s međunarodnim razvojem određivanja računovodstvenih standarda, posebno u okviru Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASB).
- (9) Kako bi se održala ta usklađenost između međunarodno priznatih računovodstvenih standarda i direktiva 78/660/EEZ, 83/349/EEZ i 86/635/EEZ, potrebno je izmijeniti te direktive kako bi se omogućilo vrednovanje po fer vrijednosti određene financijske aktive i pasive. To će omogućiti europskim trgovačkim društvima da izvještavaju u skladu s aktualnim međunarodnim razvojem.
- (10) Te su izmjene direktiva 78/660/EEZ, 83/349/EEZ i 86/635/EEZ u skladu s Komunikacijom Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 13. lipnja 2000. o strategiji financijskog izvještavanja u EU-u, kojim se predlaže upotreba priznatih međunarodnih računovodstvenih standarda za pripremu konsolidiranih financijskih izvještaja od društava koja kotiraju na burzi. Svrha je te izmjene da dopusti primjenu međunarodnog računovodstvenog standarda koji se bavi priznavanjem i određivanjem vrijednosti financijskih instrumenata.

⁽¹⁾ SL C 311, 31.10.2000., str. 1.⁽²⁾ SL C 268, 19.9.2000., str. 1.⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 15. svibnja 2001. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 30. svibnja 2001.⁽⁴⁾ SL L 222, 14.8.1978., str. 11. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 1999/60/EZ (SL L 162, 26.6.1999., str. 65.).⁽⁵⁾ SL L 193, 18.7.1983., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Aktom o pristupanju iz 1994.⁽⁶⁾ SL L 372, 31.12.1986., str. 1.⁽⁷⁾ SL L 374, 31.12.1991., str. 7.

- (11) Usporedivost financijskih podataka u cijeloj Zajednici nameće potrebu da se od država članica traži da uvedu računovodstveni sustav po fer vrijednosti za neke financijske instrumente. Države bi članice trebale dopustiti da sva društva ili bilo koja kategorija društava na koju se odnose direktive 78/660/EEZ, 83/349/EEZ i 86/635/EEZ usvoje taj sustav, bilo za godišnje financijske i konsolidirane financijske izvještaje ili samo za konsolidirane financijske izvještaje. Nadalje, državama članicama bi se trebalo dopustiti da traže usvajanje tog sustava od svih društava ili od bilo koje kategorije društva, bilo za godišnje financijske i konsolidirane financijske izvještaje ili samo za konsolidirane financijske izvještaje.
- (12) Računovodstvo po fer vrijednosti trebalo bi omogućiti samo za one stavke za koje postoji međunarodni konsenzus da je računovodstvo po fer vrijednosti primjereno. Postojeći je konsenzus da se računovodstvo po fer vrijednosti ne bi smjelo primjenjivati na svu financijsku aktivu i pasivu, npr. ne na većinu onih koji se odnose na računovodstvo banaka.
- (13) Bilješke uz financijske izvještaje trebale bi uključivati neke informacije u vezi s financijskim instrumentima u bilanci, a koji su vrednovani po fer vrijednosti. Godišnji financijski izvještaj društva treba sadržavati naznaku njegovih ciljeva i metoda u upravljanju rizikom, s obzirom na upotrebu financijskih instrumenata.
- (14) Izvedeni financijski instrumenti mogu imati značajan utjecaj na financijsku poziciju društva. Iskazivanja sekundarnih financijskih instrumenata i njihovih fer vrijednosti smatraju se prikladnima i kada društvo ne koristi računovodstvo po fer vrijednosti. Kako bi se olakšao administrativni teret za mala društva, državama bi se članicama trebalo dopustiti da oslobode mala društva od takve obveze iskazivanja.
- (15) Računovodstvo financijskih instrumenata područje je financijskog izvještavanja koje se brzo razvija, što od Komisije zahtijeva revidiranje na temelju iskustava država članica koje u praksi provode računovodstvo po fer vrijednosti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Direktiva 78/660/EEZ mijenja se kako slijedi:

1. Umeće se sljedeći odjeljak:

„ODJELJAK 7.a

Vrednovanje po fer vrijednosti

Članak 42.a

1. Odstupajući od članka 32. i podložno uvjetima utvrđenima u stavcima 2. do 4. ovog članka, države članice dopuštaju ili zahtijevaju od svih društava ili bilo koje kategorije društva iskazivanje financijskih instrumenata, uključujući i izvedene instrumente, po fer vrijednosti.

Takvo dopuštenje ili zahtjev može se ograničiti na konsolidirane financijske izvještaje kako su definirani u Direktivi 83/349/EEZ.

2. U smislu ove Direktive robni ugovori koji objema ugovornim strankama daju pravo da plate u gotovini ili nekim drugim financijskim instrumentom smatraju se izvedenim financijskim instrumentima, osim:

- (a) ako su sklopljeni i nastavljeni radi ispunjavanja potreba društva za nabavu, prodaju ili korištenje;
- (b) ako su bili zamišljeni za te svrhe u svojem začetku; i
- (c) ako se očekuje da će biti podmireni isporukom robe.

3. Stavak 1. primjenjuje se samo na obveze:

- (a) koje se drže kao dio portfelja za trgovanje; ili
- (b) su izvedeni financijski instrumenti.

4. Vrednovanje u skladu sa stavkom 1. ne primjenjuje se na:

- (a) neizvedene financijske instrumente koji se drže do dospeljaka;
- (b) zajmove i potraživanja koje je stvorilo društvo i koji se ne drže u svrhe trgovanja; i
- (c) udjele u društvima kćerima, povezanim društvima i zajedničkim pothvatima, na vlasničke instrumente koje je izdalo društvo, na ugovore za potencijalnu naknadu u nekoj grupi poduzeća, kao ni na druge financijske instrumente s takvim posebnim značajkama zbog kojih, prema općenito prihvaćenom shvaćanju, ti instrumenti u izvješćima trebaju biti iskazani u drukčijem obliku od ostalih financijskih instrumenata.

5. Odstupajući od članka 32., države članice mogu dopustiti da se za svu aktivu i pasivu koji se kvalificiraju kao stavke zaštite od rizika po računovodstvenom sustavu zaštite od rizika po fer vrijednosti, ili za pojedine dijelove takve aktive ili pasive, vrijednost iskaže po određenom iznosu propisanom tim sustavom.

Članak 42.b

1. Fer vrijednost o kojoj se govori u članku 42.a određuje se s obzirom na:

(a) tržišnu vrijednost, za one financijske instrumente za koje se odmah može identificirati pouzdano tržište. Kad za neki instrument nije lako prepoznati tržišnu vrijednost, ali se ona može odrediti za njegove sastavne dijelove ili za slične instrumente, tržišna se vrijednost može izvesti iz vrijednosti njezinih sastavnih dijelova ili sličnih instrumenata; ili

(b) vrijednost koja proizlazi iz opće prihvaćenih modela i tehnika vrednovanja za one instrumente za koje se ne može odmah identificirati pouzdano tržište. Takvi modeli i tehnike vrednovanja osiguravaju razumnju procjenu tržišne vrijednosti.

2. Kod financijskih instrumenata čija se vrijednost ne može pouzdano odrediti ni jednom metodom opisanom u stavku 1, vrijednost se određuje u skladu s člancima 34. do 42.

Članak 42.c

1. Neovisno o odredbama članka 31. stavka 1. točke (c), kad je neki financijski instrument vrednovan u skladu s člankom 42.b, promjena vrijednosti uključuje se u račun dobiti i gubitka. Međutim, takva se promjena izravno uključuje u kapital, u rezervu fer vrijednosti, u slučaju:

(a) kad obračunani instrument predstavlja instrument zaštite u računovodstvenom sustavu zaštite od gubitka, koji dopušta da se neke ili sve promjene vrijednosti ne prikazuju u računu dobiti i gubitka; ili

(b) kada se promjena vrijednosti odnosi na tečajnu razliku koja je nastala na nekoj novčanoj stavci koja čini dio neto investicija društva u neku stranu pravnu osobu.

2. Države članice mogu dopustiti ili zahtijevati da promjena u vrijednosti dijela financijske imovine raspoložive za prodaju koja nije izvedeni financijski instrument bude uključena direktno u kapital, u rezervu fer vrijednosti.

3. Rezerva fer vrijednosti usklađuje se kad iznosi koji su u njoj prikazani više nisu potrebni za provedbu stavaka 1. i 2.

Članak 42.d

U slučaju da je primijenjeno vrednovanje financijskih instrumenata po fer vrijednosti, bilješke uz izvještaj iskazuju:

(a) značajne pretpostavke koje su služile kao podloga za načine i tehnike vrednovanja kada su fer vrijednosti određene u skladu s člankom 42.b stavkom 1. točkom (b);

(b) po kategorijama financijskih instrumenata, fer vrijednost, promjene vrijednosti koje su izravno uključene u račun dobiti i gubitka, kao i promjene uključene u rezervu fer vrijednosti;

(c) za svaku kategoriju izvedenih financijskih instrumenata, podatak o veličini i prirodi instrumenata, uključujući i značajne uvjete koji mogu utjecati na iznos, ročnost i sigurnost budućih novčanih tokova; i

(d) tablicu koja prikazuje kretanja rezerve fer vrijednosti tijekom poslovne godine.”

2. U članku 43. stavku 1.:

(a) upućivanje navedeno pod točkom 10. na „članke 31. i 34. do 42.” zamjenjuje se upućivanjem na „članke 31. i 34. do 42.c”, i

(b) dodaje se sljedeća točka:

„14. ako fer vrijednost financijskih instrumenata nije primijenjena u skladu s odjeljkom 7.a:

(a) za svaku kategoriju izvedenih financijskih instrumenata:

i. prava vrijednost instrumenata, ako se takva vrijednost može odrediti bilo kojom od metoda propisanih člankom 42.b stavkom 1.;

ii. informacije o visini i prirodi instrumenata; i

(b) za dugotrajnu financijsku imovinu pokrivenu člankom 42.a, koja se vodi na iznos koji je veći od njihove fer vrijednosti a da nije iskorištena mogućnost vrijednosnog usklađivanja u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom (c) podtočkom (aa):

i. knjigovodstvena vrijednost i fer vrijednost ili pojedinih dijelova imovine ili odgovarajućih skupina tih pojedinih dijelova imovine;

ii. razlozi za nesmanjivanje knjigovodstvene vrijednosti, uključujući prirodu dokaza koji pružaju osnovu za vjerovanje da će knjigovodstvena vrijednost biti naplaćena.”

3. Tekst članka 44. stavka 1. zamjenjuje se sljedećim tekstom:

„1. Države članice mogu dopustiti društvima na koja se poziva članak 11. da sastave skraćene bilješke uz financijske izvještaje bez podataka koji se traže u članku 43. stavku 1., stavcima 5. do 12. i stavku 14. točki (a). Međutim, bilješke moraju iskazati informacije navedene u članku 43. stavcima 1. i 6. sveukupno za sve stavke na koje se to odnosi.”

4. U članku 46. stavku 2. dodaje se sljedeća točka:

„(f) u vezi s korištenjem financijskih instrumenata od strane društava i kad su bitni za utvrđivanje aktive, pasive, financijske pozicije i dobiti ili gubitka društva,

— ciljevi i metode upravljanja financijskim rizikom društva, uključujući njegovu politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštitno računovodstvo, i

— izloženost društva rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka.”

5. U članku 59. stavku 2. točkama (a) i (b) upućivanje na „članke 31. do 42.” zamjenjuje se upućivanjem na „odjeljak 7. ili 7a”.

6. Umeće se sljedeći članak:

„Članak 61.a

Najkasnije do 1. siječnja 2007. Komisija preispituje odredbe članaka 42.a do 42.d, članka 43. stavaka 1., 10. i 14., članka 44. stavka 1., članka 46. stavka 2. točke (f) i članka 59. stavka 2. točaka (a) i (b) u svjetlu iskustva stečenog primjenom odredaba o računovodstvu po fer vrijednosti i uzimajući u obzir međunarodna kretanja u području računovodstva i, ako je to potrebno, podnosi prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću s ciljem izmjene gore navedenih članaka.”

Članak 2.

Direktiva 83/349/EEZ mijenja se kako slijedi:

1. Tekst članka 29. stavka 1. zamjenjuje se sljedećim tekstem:

„1. Aktiva i pasiva koja se uključuje u konsolidirane financijske izvještaje vrednuju se u skladu s jednoobraznim metodama i u skladu s odjeljcima 7. i 7.a te člankom 60. Direktive 78/660/EEZ.”

2. U članku 34:

(a) upućivanje pod točkom 10. na „članke 31. i 34. do 42.” zamjenjuje se upućivanjem na „članke 31. i 34. do članka 42.c”, i

(b) dodaju se sljedeće točke:

„14. Ako se primijenilo vrednovanje financijskih instrumenata po fer vrijednosti u skladu s odjeljkom 7.a Direktive 78/660/EEZ:

(a) značajne pretpostavke koje su služile kao podloga za modele i tehnike vrednovanja kada su fer vrijednosti određene u skladu s člankom 42.b stavkom 1. točkom (b) te Direktive;

(b) po kategorijama financijskih instrumenata, fer vrijednost, promjene vrijednosti koje su izravno uključene u račun dobiti i gubitka, kao i, u skladu s člankom 42.c te Direktive, promjene uključene u rezervu fer vrijednosti;

(c) za svaku kategoriju izvedenih financijskih instrumenata, podatak o visini i prirodi instrumenata, uključujući značajne rokove i uvjete koji mogu utjecati na iznos, ročnost i sigurnost budućih novčanih tokova; i

(d) tablicu koja prikazuje kretanja rezerve fer vrijednosti tijekom poslovne godine.

15. Ako vrednovanje financijskih instrumenata po fer vrijednosti nije primijenjeno u skladu s odjeljkom 7.a Direktive 78/660/EEZ:

(a) za svaku kategoriju izvedenih financijskih instrumenata:

i. fer vrijednost instrumenata, ako se takva vrijednost može odrediti bilo kojom od metoda propisanih člankom 42.b stavkom 1. te Direktive;

ii. informacije o visini i prirodi instrumenata; i

(b) za dugotrajnu financijsku imovinu pokrivenu člankom 42.a te Direktive, koja se vodi na iznos veći od njihove fer vrijednosti, a da se nije koristila mogućnost vrijednosnog usklađivanja u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom (c) podtočkom (aa) te Direktive:

i. knjigovodstvena vrijednost i fer vrijednost ili pojedinih dijelova imovine ili odgovarajućih skupina tih pojedinih dijelova imovine;

ii. razlozi za nesmanjivanje knjigovodstvene vrijednosti, uključujući prirodu dokaza koji pruža osnovu za vjerovanje da će knjigovodstvena vrijednost biti naplaćena.”

3. U članku 36. stavku 2. dodaje se sljedeća točka:

„(e) u vezi s korištenjem financijskih instrumenata od strane poduzeća i kad su važni za utvrđivanje aktive, pasive, financijske pozicije i dobiti ili gubitka,

— ciljevi i politike upravljanja financijskim rizikom poduzeća, uključujući politiku zaštite od rizika za svaku veću vrstu predviđene transakcije za koju se koristi zaštitno računovodstvo, i

— izloženost rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka.”

4. Umeće se sljedeći članak:

„članak 50.a

Najkasnije do 1. siječnja 2007. Komisija preispituje odredbe članka 29. stavka 1., članka 34. stavaka 10., 14. i 15., i članka 36. stavka 2. točke (e) u svjetlu iskustva stečenog primjenom odredaba o računovodstvu po fer vrijednosti i uzimajući u obzir međunarodna kretanja u području računovodstva i, ako je to potrebno, podnosi prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću s ciljem izmjene gore navedenih članaka.”

Članak 3.

Tekst članka 1. stavka 1. Direktive 86/635/EEZ zamjenjuje se sljedećim tekstom:

„1. Članci 2. i 3., članak 4. stavci 1. i 3. do 5., članci 6., 7., 13. i 14., članak 15. stavci 3. i 4., članci 16. do 21., 29. do 35., 37. do 41., članak 42. prva rečenica, članci 42.a do 42.d, članak 45. stavak 1., članak 46. stavci 1. i 2., članci 48. do 50. i 50.a, članak 51. stavak 1., članci 56. do 59., 61. i 61.a Direktive 78/660/EEZ primjenjuju se na institucije koje se spominju u članku 2. ove Direktive, osim kada ova Direktiva predviđa drukčije. Međutim, članak 35. stavak 3., članci 36. i 37. i članak 39. stavci 1. do 4. ove Direktive ne primjenjuju se na aktivu i pasivu koje su vrednovane u skladu s odjeljkom 7.a Direktive 78/660/EEZ.”

Članak 4.

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 1. siječnja 2004. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnoga prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 5.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 27. rujna 2001.

Za Europski parlament
Predsjednica
N. FONTAINE

Za Vijeće
Predsjednik
C. PICQUÉ